

Міністерство освіти і науки України

**Департамент освіти і науки
Дніпропетровської обласної державної адміністрації**

**Філія комунального закладу освіти «Обласний еколого-натуралістичний
центр дітей та учнівської молоді» Дніпропетровської обласної
ради «Шафран»**

Дидактичний посібник:

«Юннат- патріот»

Автор:

Керівник гуртка філії КЗО «ОЕНЦДУМ»
ДОР «Шафран» Ніколаєнкова О.В.

Дніпро - 2021

ЗМІСТ

1. Анотація.....	3
2. Еколого-патріотична гра-подорож «Юннат – патріот».....	4
3. Розробка заняття «Стежками неповторної України, козацької слави та героїчного сьогодення».....	11
4. Юннатівське новорічне свято «Подорож до казкового лісу».....	18
5. Театралізоване свято «Різдвяний календар».....	22
6. Театралізована юннатівська вистава «Свято Миколая».....	30

Анотація

Дидактичний посібник «Юннат-патріот» містить добірку авторських розробок виховних заходів керівника гуртка філії КЗО «Обласний еколого-натуралістичний центр дітей та учнівської молоді» Дніпропетровської обласної ради «Шафран» Ніколаєнкової Ольги.

Керівник гуртка широко використовує актуальні та інноваційні форми і методи організації навчального процесу в закладі позашкільної освіти, велику увагу приділяє інтерактивному навчанню, дослідницькій діяльності вихованців, формуванню екологічно свідомих практичних дій, залученню вихованців до справ громади, тощо. Представлені в посібнику сценарії виховних заходів містять теми національно-патріотичного, правового, родинного, морального, інтелектуального, духовно-культурного, естетичного, та екологічного виховання.

Посібник може бути корисним керівникам гуртків еколого-натуралістичного профілю, вихователям та класним керівникам.

ЕКОЛОГО-ПАТРІОТИЧНА ГРА-ПОДОРОЖ

«ЮННАТ – ПАТРІОТ»

Мета гри-подорожі:

- активізувати вміння орієнтуватися на місцевості;
- запам'ятовувати об'єкти на місцевості і пройдений шлях;
- збагачення знань про природу і історію рідного краю;
- закріпити знання правил поведінки в природі.
- виховувати дбайливе ставлення до природи рідного краю.

Підготовка до гри «Юннат-патріот»

Ознайомлення з правилами гри і проходження маршрутом та ознайомлення з розташуванням локацій для виконання завдань. Вихід на маршрут згідно свого порядкового номера, послідовне слідування команд від облаштованих зупинок пронумерованих і вказаних у маршрутному листі. Все обладнання і матеріали знаходяться на столах членів журі.

Хід гри

- Доброго дня, юні натуралісти! Ви як ставитеся до пригод? Пропоную відправитися в подорож-гру, там на вас чекає багато цікавого. Шлях буде не довгий - не близький - на екологічній стежці «Спадщина». Нас чекають різні завдання і таємниці, запитання з природознавства і історії та фізичні випробування. Ви не боїтеся труднощів? Тоді в дорогу!

Правила гри: за правильну відповідь – 1 бал. Сума балів - за конкурс, переможець конкурсу - з найбільшою кількістю балів.

1. Перший ігровий майданчик.

«Орієнтування і метеорологічні спостереження».

Мета:

- перевірити вміння користуватись компасом, визначати азимути та відстані;
- розвивати мислення та кмітливість, використовувати спостережливість та знання явищ природи.

Випробування складається з 2 завдань.

Обладнання: листи-завдання №1 – схема, де за компасом визначають азимут точок зазначених на папері і визначених на місцевості прапорцями); компас - 2 шт., ручки, прапорці – 3 шт., завдання на завбачання погоди – 4 екземпляри.

1) **«Орієнтування».** Розробити маршрут подорожі за заданими точками 1-4. Використовуючи компас, визначити азимути руху і відстані між вказаними точками на плані і прапорцями на місцевості. *(Додаток 1)*

2) **«Рослини і тварини завбачають погоду».**

Знайти правильну відповідь. Яка поведінка тварин чи рослин вказує на зміни в погоді. *(Додаток 2)*

2. «Ігровий майданчик – смуга перешкод і «медпункт».

Мета:

- розвивати у дітей фізичні уміння та витривалість, з вмінням творчо використовувати свій руховий досвід в умовах емоційного спілкування з однолітками; вміння оцінити правильно екстремальні ситуації та вміти надавати першу до медичну допомогу постраждалому.

Обладнання: 2 столи, 2 стільці, ручки – 4 шт., листки-завдання для вікторини - 5 екземплярів, оціночні листи для медичної сестри та вчителя фізичної культури, матеріали для надання допомоги потерпілому.

1) Вікторина « Незалежна Україна»

За карткою-завданням відповісти на питання і написати відповідь. *(Додаток 3)*

2) «Подолай природні перешкоди» .

Оцінювання від 1 балів до 4.

Змагання на швидкість і якість подолання перешкод (колода, купини, струмочок (використовуючи спортінвентар), перенесення потерпілого.

3) «Допомога потерпілому».

Надання першої домедичної допомоги одному з учасників команди за заданою травмою (4 варіанти). *(Додаток 4)*

3. Ігровий майданчик «Флора і фауна рідного краю», «Зелена аптека» .

Мета:

- перевірити знання юннатів про особливості різних видів дерев, трав та їх лікувальні властивості; перевірити знання про птахів рідного краю.
- виховувати емоційно-позитивне, дбайливе ставлення до рослин, навчити бачити їх красу і неповторність.

Обладнання: 1 стіл, картки–завдання, гербарій або набір лікарських рослин для визначення.

1) Пізнавальна гра «Дерева» (Додаток 5)

Кожна команда отримує список дерев, кущів листя з яких треба принести і назвати, завдання для всіх команд різні.

2) «Лікарські рослини». Визначити лікарські рослини, які ви знайдете на майданчику «Зелена аптека». Що відомо про їх цілющі властивості?

3) «Що це за рослина?». Визначити на дотик чи за запахом з закритими очима, що це за рослина.

4) Тестування «Птахи рідного краю».

Назвати птахів рідного краю за малюнками чи світлинами.

4. Ігровий майданчик «Екологічний».

Мета :

- виховання екологічної свідомості;
- розвивати почуття відповідальності та виховувати дбайливе ставлення до природи
- пробуджувати емоційну чуйність.

Обладнання: матеріали для взяття проб води і проведення дослідження: стаканчики, білий папір, таблиці визначення кольору і запаху води водойми, термометр.

Практичне завдання: пластикова пляшка, трава, вуглики, тканина, пісок, чисті стаканчики, лист-завдання - 4 екземпляри, ручка.

1. **Дослідження властивостей води озера Біловід** в польових умовах за інструктивною карткою.

Взяти проби води із водойми і провести дослідження, визначивши:

- температуру, прозорість, колір, запах, твердість.

Дайте відповіді на питання: *(Відповідь – 1 бал)*.

1) Про що свідчать показники ваших досліджень? Чи можна пити цю воду? Чи є забруднення?

2) Господарське використання вод водойми.

3) Можливі джерела забруднення озера.

Підсумок гри. Команда збирає результати проходження конкурсів по ігрових майданчиках і здає суддям для підведення підсумків.

У грі –подорожі «Юннати-патріоти» визначаються переможці по майданчиках за такими номінаціями:

1- Кращі в орієнтуванні та метеорологічних спостереженнях.

2 - Кращі знавці рослинного світу.

3 - Кращі козачата –патріоти.

4 - Кращі екологи.

5 - Краща команда юннатів Могилівської громади у грі «Юннат-патріот».

Додатки до конкурсів.

Додаток 1

Завдання по орієнтуванню на місцевості.

Орієнтування за компасом.

На вказаній схемі знаходяться чотири точки, що є на місцевості. Для складання плану потрібні дані, які ви повинні визначити. Перше вкажіть на плані сторони горизонту. Ставши в точці №1, визначіть азимут на точку №2, і т.д.

А №1

А №2

А №3

Визначіть кроками відстані між точками, приймаючи довжину свого кроку за 50 см.

Відстань №1-№2

Відстань №2-№3

Відстань №3-№4

Додаток 2.

Завбачання погоди при спостереженні за рослинами та тваринами.

Знайти правильне твердження і записати, яка відповідь відповідає певному номеру твердження.

1. Кульбаба перед негодою	1. Ховається у свій будиночок
2. За день чекай дощ, якщо на листі верби	2. Не розкриває квіти
3. На негоду латаття	3. «Купаються» в піску.
4. Перед дощем мурашки	4. Розкриває свої колючки
5. Ластівки перед дощем	5. Налітає хмарою.
6. Бути негоді, якщо кури	6. З'являється сік.
7. Реп'ях перед дощем	7. Складає і ховає «парасольку».
8. Якщо неминучий дощ, мошка	8. Літають низько.

Додаток № 3

Лист-завдання вікторина « Незалежна Україна»

1. Коли в Україні відзначається День Незалежності?
2. Скільки років незалежній Україні?
3. Назвіть столицю України?
4. Назвіть державні символи України?
5. Хто автор слів гімна України?
6. Хто автор музики гімна України?
7. Хто перший президент України?
8. Хто президент України зараз?
9. Як називається основний закон держави України?
10. Як називається верховний орган управління в Україні?

*Додаток № 4***Надання домедичної допомоги потерпілому.**

Капітан команди вибирає аркуш з завданням наосліп.

Варіанти завдань: 1- тепловий удар, втрата свідомості; 2 – укуси комах; 3 – перелом ноги; 4 – відкрита рана руки, кровотеча. Використовуючи надані матеріали, учасники надають допомогу потерпілому коментуючи свої дії.

(Конкурс оцінюється за 4 бальною шкалою).

*Додаток № 5.***Гра «Пізнай дерева та кущі парку»****Завдання на визначення видового складу дерев парку.**

Знайти в парку дерева та кущі і принести з них по листку і назвати їх:

- 1) липа, клен, горобина, самшит;
- 2) дуб, ялина, акація, бузок;
- 3) верба, туя, тополя, алича;
- 4) черемха, бересток, горіх, ялівець.

Гра «Квіти – символи України».

Назвіть квіти – символи України. (1 відповідь – 1 бал).

Гра «Лікарські рослини» (на майданчику «Зелена аптека» чи засушені з колекції)

Визначити лікарські рослини за дотиком та запахом рослини: м'ята, меліса, чорнобривці, хризантема, петрушка.

(Оцінювання за кожну правильну відповідь – 1 бал)

*Додаток № 6***Дидактична гра «Птахи нашого краю»**

Відповісти на запитання та знайти малюнок з даною пташкою.

1. Якого птаха в Україні вважають найкращим співаком? (соловейко)
2. Який птах має найдовший дзьоб? (лелека)
3. Який птах підіймається у небо найвище? (орел)
4. Який птах має найдовший язик ? (дятел)

5. Який птах не будує гнізда, а підкидає яйця у другі гніздечка? (зозуля)
6. Який птах відлітає у теплі краї «ключем»? (журавель)
7. Який птах будує своє гніздо під дахом будинків? (ластівка)
8. Яких птахів найбільше у світі? (курей)

Додаток №7

Дослідження води в природі та вирішення ситуації пошуку питної води та перевірка правил поведінки в природі.

Визначити стан води в озері Біловід в польових умовах за інструктивною карткою. Зробити необхідні записи.

Інструктивна картка.

Визначити властивості води у польових умовах.

1. Температуру води виміряти за допомогою термометра.
2. Набрати у склянку води і подивитись на світло. Вода може бути: прозорою; трішки каламутною; дуже каламутною.
3. Колір води. Набрати у склянку води і поставити на листок білого паперу, подивитися зверху вниз. Вода може бути: безбарвною; зеленуватого кольору (свідчить про наявність багато водоростей); бурю (ржавий відтінок – наявність заліза (Fe); жовтою – болотяні води; темного кольору – сполуки марганцю.
- 4) Запах води. Воду налити в пробірку і закрити пробкою, добре збовтати. Запах може бути: тухлих яєць – наявність сірководню; болотяний – гумінові кислоти; відсутній.
- 5) Твердість води. Визначається за допомогою мильного розчину, який доливаємо у пробірку з водою. Визначити твердість візуально за кількістю піни. Вода може бути: дуже м'якою – багато піни; м'якою – помірно піни; твердою – піна відсутня.

Дайте відповіді на питання: (Відповідь – 1 бал)

- 1) Про що свідчать показники ваших досліджень? Чи можна пити цю воду? Чи є забруднення?

2) Яке господарське використання вод водойми можливе?

3) Назвіть можливі джерела забруднення озера?

Практичне завдання

Ситуація в природі. Для пиття і приготування їжі вам потрібно очистити воду з водойми. За допомогою підручних матеріалів, які можна знайти в природі, очистіть воду від забруднення.

Матеріали: пластикові пляшки, трава, вуглики, тканина, пісок, чисті стаканчики.

РОЗРОБКА ЗАНЯТТЯ

«СТЕЖКАМИ НЕПОВТОРНОЇ УКРАЇНИ, КОЗАЦЬКОЇ СЛАВИ ТА ГЕРОЇЧНОГО СЬОГОДЕННЯ»

Мета:

- закріпити знання вихованців про рідну Батьківщину, про її культурні звичаї, традиції;
- розвивати пам'ять, увагу, фантазію, творчі здібності, вокальні, хореографічні навички, уміння працювати у групах; сприяти згуртовуванню колективу;
- виховувати повагу до рідної держави.

Обладнання: карта України, державні символи України, навчальний відео фільм «Відомості про козаків», відеозапис пісні «Ми нащадки козаків», запис музики «Козацький марш», реквізит до ігор.

Хід уроку

I. Організаційний момент.

- Ми зустрілись напередодні 14 жовтня – свята Покрови Божої Матері, Дня українського козацтва та державного свята Дня захисників та захисниць України!

II. Повідомлення теми і мети уроку. Мотивація діяльності учнів.

Діти, я прочитаю вам вірш-загадку, а ви, відгадавши її, дізнаєтесь, про що піде мова на нашому занятті.

На землі великій є одна країна, гарна,
 Неповторна, красна, як калина.
 І живуть тут люди добрі, працьовиті,
 І скажу, до речі, ще й талановиті.
 Землю засівають і пісні співають,
 На бандурі грають і вірші складають
 Про ліси і гори, і про синє море,
 Про людей і квіти.
 То скажіть же, діти, що це за країна?
 Славна незалежна наша... (Україна)

Отже, як ви вже здогадалися, наше заняття присвячене Україні, нашій державі, а ще нам з вами, адже, ми являємось громадянами великої, могутньої, багатої, прекрасної і героїчної країни – України, яка одна така на білому світі.

Україна – наша земля, наш рідний край. Україна... Вона в усьому, що нас оточує: в місяці, в зорях, у кожному камінчику, деревці. Це і червона калина, що росте на подвір'ї біля хати, і вишитий бабусею рушничок, це зелена трава у дворі вашого будинку, по якій можна бігати, сидіти на ній, лежати й дивитись на небо, спостерігати, як плывуть по ньому білесенькі хмарки. Ми називаємо Україну нашою Батьківщиною, нашою ненькою, адже ми всі її діти.

Сьогодні ви матимете змогу продемонструвати свої знання про нашу Батьківщину та все, що з нею пов'язане. На вас чекають завдання на знання про історію, традиції, кухню українців, ігри козаків, відео «Про козаків».

Діти, працюючи разом в команді нам потрібно дотримуватися правил спілкування, за якими нам буде комфортно працювати.

Давайте пригадаємо правила спілкування:

1. Не викрикувати.
2. Поважати один одного.
3. Працювати командою.

4. Цінувати час.
5. Бути позитивним до себе і до інших.
6. Правило додавання Я +ТИ+МИ.

Історична стежина «Йдемо у майбутнє, пам'ятаючи про минуле» .

Погляньте, діти, на карту України. На ній позначені кордони української землі, де з давніх-давен живе наш народ. Простір землі, заселеної українцями, такий великий, що аби перетнути його пішки із заходу на схід, треба йти 90 днів. Загальна територія займає площу близько одного мільйона квадратних метрів. Тому Україна є однією з найбільших країн світу. Українців близько 45 мільйонів чоловік. Україна – це велика й прекрасна країна.

Завдання. Дайте відповідь на запитання.

1. Назва нашої держави .
2. Державна мова України.
3. Столиця України?
4. Назвіть державні символи України.
5. Якого кольору наш прапор?
6. Що символізують кольори українського прапора?
7. З якими країнами межує Україна?
8. Грошова одиниця України.
9. Швидкий український танок.
10. Коли святкують День Незалежності?
11. Як звати президента України?

Народознавча стежина

Давайте пригадаємо, що ви знаєте про символи України?

Крім державних символів, Україна має ще й народні символи та обереги. Давайте назвемо їх. *(Діти відповідають по черзі, дві команди).*

Майже в усіх народів є рослини – символи. У нас це верба, калина. Про це говорить прислів'я: «Без верби та калини нема України».

Калина – символ кохання, краси, щастя. Навесні вона вкривається білим цвітом, а восени палахкотить гронами червоних плодів. Калиною

уквітчують весільний коровай, оселю, нею лікуються. Про калину складено багато пісень, легенд, приказок.

Почувши слово «Україна», зразу ж уявляєш вербу над водою, верба є ознакою води на землі. Тому й копають криниці під вербою, бо на сухому місці це дерево ніколи не росте.

Гра Відгадай загадку «Народні символи та обереги».

- ❖ Вишита сорочка (вишиванка).
- ❖ Квіти, листя, сплетені в коло, яким найчастіше прикрашають голову (вінок).
- ❖ Розмальоване куряче або декоративне, звичайно дерев'яне яйце, призначене для Великодніх свят (писанка).
- ❖ Довгастий шматок тканини для витирання обличчя, тіла, посуду і т. п., а також вишитий шматок тканини для оздоблення житла в українських оселях (рушник).
- ❖ Великий перелітний птах із довгими ногами та довгим прямим дзьобом (лелека).
- ❖ Кущова рослина з білими невеликими квіточками та гіркими чи кисло-солодкими ягодами, зібраними в кетяг (калина).
- ❖ Дерево або кущ із гнучким гіллям, вузькими листочками. Найчастіше росте по берегах річок, понад ставками, поблизу копанок (калина).

Смачна стежина

Зараз ми перевіримо, як ви знаєте національну кухню.

Морква, біб і цибулина,
 бурячок капустина,
 ще й картопля — шуст у горщик.
 Ну й смачний ми зварим ... (борщик).

Довго з тіста їх ліпили,
у окропі поварили.
Потім дружно ласували,
ще й сметанки додавали. (вареники)

Що за хліб такий святковий
На рушник вмотився новий? (коровай).

І пухкенькі, і смачні.
із пшениченьки вони.
Зі здобного тіста,
Прсяться, щоб з'їсти. (пампушки).

Ой, смачна вона, духмяна,
Рисова, гречана, манна...
Ложку в рот – і буде наша.
Здогадалися? Це (каша).

А що ви знаєте про козаків? *Бесіда «Історія українського козацтва».*

1. Як і коли утворилось козацтво?
2. Де знаходилась Січ?
3. Чим займались козаки на Січі?
4. Як козаки обороняли рідну землю?

Перегляд навчального фільму «Відомості про козаків».

Діти, а чи хотіли б ви стати козачатами як ваші предки? Адже ви живете у славному козацькому селі Могилів, якому вже 300 років.

Знайомство з книгою Лесі Степовички «Могилів наш козацький».

- 1.Що вразило вас під час екскурсії до музею села Могилів?
2. Що ви знаєте про природу рідного села?
3. Яких відомих людей Могилева ви знаєте?

4. Що значить любити рідний край?

Сьогодні до нас завітав ваш старший товариш із 7 класу, який готується стати козаком – він джура.

Джура: Даруйте Україні вірність,
Довічно вчіться захищати,
Домівку, рідний край та гідність.

Сьогодні ми проведемо змагання для справжніх козаків. Хочете? Козаки були фізично загартовані, вміли на конях скакати і шаблею володіли.

I конкурс «Швидкі вершники».

II конкурс «Найсильніший козак та козачка».

Завдання. Доповни прислів'я.

Та земля мила,	де мати народила.
В гостях добре,	а вдома найкраще.
Без верби й калини	нема України.
Людина без Вітчизни,	як соловей без пісні.
Козацькому роду	нема переводу.

Сьогодні ми вітаємо наших захисників і захисниць, тих, хто боронить сьогодні нашу країну на сході. Ті хто любить рідну землю від агресора обороняють мирних громадян і рідну землю не шкодуючи свого життя. Восьмий рік матері і діти проводжають до лав захисників кращих своїх синів, батьків. Весь цей час тисячі волонтерів допомагають воїнам. Діти підтримують воїнів своїми листами і малюнками, оберегами - таким чином, підтримують їх героїчну службу. Вихованці філії уже третій рік у день Незалежності України вітають захисників і захисниць і, відсилають свої подаруночки. Чи ви готові стати продовжувачами традиції українського козацтва, патріотами, захисниками?

Виступи вихованців.

- Щоб воскресла наша слава,
Наша пісня і душ,
Козаки ставайте в лаву,

Запорізького Коша.

2. Нехай знає рідна мати –

Вільна Україна –

Козаки ми трохи юні,

зате гідна зміна!

3. Не сумуйте гори й ріки,

Не журіться мами,

Коли виростем великі,

Будем козаками.

4. Ми кохаємося гідно

В українській мові,

Розквітай наш краю рідний,

Квітами любові!

Вшануємо пам'ять героїв, що загинули захищаючи рідний край в козацьку добу і в нелегкі часи сьогодення. Встанемо, із рукою на серці, адже ми живемо з Україною в серці, виконаємо пісню «Ми нащадки козаків» з присутніми гостями на занятті.

Підсумок заняття.

Ви сьогодні добре попрацювали. А що сподобалось вам? Що ви дізнались нового?

Пам'ятайте, діти, - ви майбутнє України! То ж своєю працею, здобутками примножуйте її культурне надбання, своїми досягненнями славете її. Будьте гідними своїх предків, любіть рідну землю, бережіть волю і незалежність держави, поважайте свій народ і його мелодійну мову. Шануйте себе та свою гідність, і шанованими будете іншими.

ЮННАТІВСЬКЕ НОВОРІЧНЕ СВЯТО «ПОДОРОЖ ДО КАЗКОВОГО ЛІСУ»

Мета:

- виховувати в учнів дбайливе ставлення до природи, розширювати знання про природу та її роль в житті людини;
- розвивати спостережливість, цікавість до навколишнього світу, дати уявлення про природоохоронну діяльність;
- виховувати бажання допомагати, ставитися до природи бережливо; закладати основи екологічної свідомості і культури.

Ведуча: Шановні гості, любі діти! Сьогодні ми даруємо подорож до казкового лісу. На початку грудня наш Дідусь Сніг, що влітку ховався в холодильнику, відпустив на землю сніжинок і почалася зима.

(Танок сніжинок, вірші).

Діти: Пада, пада безліч літ
 Білий сніг у білий світ.
 Ми кружляєм не дарма
 Бо прийшла до нас зима.

Враз слухняне помело
 Гори снігу намело,
 Він неначе білий птах –
 Повсідався на дахах.

Білосніжні подарунки
 Повлягались на лавки.
 Зачепилися за гілку
 Вати білої шматки.

Всі річки тепер в обнові,
 Біле скло над бережком,
 Ходить грудень по діброві
 Застеляє світ сніжком.

Ведуча: Дівчинка Женя отримала запрошення від своїх друзів на свято у казковий ліс. Хто ж відмовиться від свята?

(Женя йде у лісі і її зустрічає Зайчик)

Зайчик: Привіт, Женя!

Женя: Привіт! Я спішу до Природничої школи до вас у ліс, бо дуже люблю природу.

Зайчик: Ми всі любимо наш ліс, ходімо до нас на новорічну ялинку.

Ведуча: Поки вони йшли лісом, то побачили багато цікавого: і кетяги калини, і кремезні дуби, і засніжені стежки, кущі, дерева, і почули співи синичок і стукіт дятла. Йшли вони стежкою і Женя побачила, що з-під снігу виглядає зелений пагінець, який тремтів від холоду.

Женя: Малесенький, біднесенький, ти замерзаєш?

Пагінець: Було тепло і я проріс.

Женя: Я спробую тебе зігріти, а ти Зайчику йди, я тебе потім наздожену.

Зайчик: Тільки не затримуйся.

(Женя знімає свою шубку і вкриває пагінець).

Ведуча: Женя допомогла зігрітися пагінцеві і сніг почав танути.

(Знову з'явився Зайчик і з ним Білочка)

Зайчик: Ой, біда у лісі, ой, біда!

Білочка: Хтось розтопив сніг у лісі, викликав весну!

Зайчик: Женя, ти не знаєш хто?

Женя: Це я. Мені стало жаль пагінця, бо він замерзав, і я його врятувала.

Зайчик: Навіщо він з'явився у лісі? Нічого йому тут робити!

Білочка: Залиш його тут та ходімо з нами.

Женя: Якщо я його тут залишу він замерзне.

Зайчик: А якщо не замерзне?

Білочка: То в лісі розтане сніг.

Зайчик: Тоді не буде Нового року ні в нас, ні в цих діток.

Сніжинки: Що ж вибрати: Новий рік чи пагінець?

Женя: Я дуже люблю Новий рік, та природу люблю більше і пагінець шкода.

Пагінець: Я ж не винен, що народився взимку.

Ведуча: Весь час, коли друзі сперечались, їх хтось підслуховував і це була Лисичка.

Лисичка: Я все почула і дуже сердита тому, що я чекаю новорічний подарунок.

Зайчик: Пішли з нами, Женю.

Білочка: Залиш його тут та підемо до ялинки.

Женя: Ні, я не піду.

Лисичка: А тобі, дівчинко, не холодно?

Женя: Холодно та я врятую пагінець.

Лисичка: А хочеш я принесу тобі гостинчик. Дітки, відгадайте, що я вполювала сьогодні? Що я люблю?

(Діти говорять: курочку, гусочку, індичку)

Лисичка: Ні, ні! Не вгадали. Рибку я украла у рибалки. Женя, пішли на свято по подарунки.

Женя: Ні.

Лисичка: От і залишайся тут сама.

Ведуча: Звірята пішли, а Женя залишилася сама. О диво, пагінець виріс у дерево і заговорив до Жені.

Ялинка: Женя, мені не холодно, візьми свою шубку і доганяй друзів.

Ведуча: Женя дуже зраділа, що зробила добру справу і вже мріяла про свято так, що не помітила як до неї підкрались вовчики та ведмідь.

Ведмідь: Женя, чого ти нас залишила без свята?

Вовчик 1: Я тебе з'їм.

Вовчик 2: І я тебе з'їм.

(Женя сховалась за деревом, яке її захистило)

Деревице: Чому ви тут бігаєте та лякаєте Женю. Краще пограйте в гру.

Ведуча: Це зимова гра і хто гарно зіграє, отримає подарунки від Святого Миколая, адже Новий рік за 12 днів.

(Гра: сніг, вітер, ожеледиця. Діти за вказівкою ведучої виконують рухи: присідають, труть вуха, стрибають, махають руками)

Ведуча: Звірята, подивіться, яке виросло деревце. Ви впізнали, що це за деревце?

Ведмідь: Ти хто така?

Сніжинки: Так це ж ялинка.

Білочка: Яка вона гарна!

Зайчик: Тут будемо Новий рік зустрічати.

Ведуча: Давайте підемо хоровод водити навколо ялинки.

Ялинка: Я незвичайне дерево, я виконаю будь-яке ваше бажання.

Лисичка: Я хочу пограти в сніжки.

Ялинка: Виконую.

Ведмедик: Я хочу морозива.

Ялинка: Виконую.

Вовчик: Я хочу Новий рік.

Ялинка: Виконую.

Білочка і Зайчик: А ми хочемо подарунки від Святого Миколая.

Ялинка: Виконую.

(До дітей виходить Святий Миколай вітає їх із святом і роздає подарунки).

Ведуча: Усі діти, які були слухняними, добрими, ввічливими, отримали подарунки від Святого Миколая. А тих, хто любить природу і рятує її, звірята приймуть у Природничу лісову школу.

ТЕАТРАЛІЗОВАНЕ СВЯТО «РІЗДВЯНИЙ КАЛЕНДАР»

Мета:

- ознайомити учнів з народними українськими традиціями та обрядами у святкуванні зимових свят,
- підвищити пізнавальну активність і культурний рівень, залучити до вивчення історії і культури рідного краю,
- виховувати любов до народних звичаїв, розкрити творчі здібності дітей, пробудити в учнів почуття особистої відповідальності за охорону навколишнього середовища, спонукати до заміни новорічних ялинок композиціями новорічних букетів.

Обладнання: клас оформлений як українська хата, стіл накритий вишитою скатертиною, посуд, виставка літератури.

Виходять ведучі:

1 ведуча. Добрий день, дівчата!

Добрий день, хлоп'ята!

Бачити усіх вас дуже раді.

2 ведуча. Зима прийшла і празники привела.

У народі кажуть: скільки днів – стільки й свят. Хлопці та дівчата, чи знаєте ви українські зимові свята?

(Діти називають свята: 6 січня – Свята вечеря, 7 січня – Різдво, 13 січня – Меланія, 14 січня – Старий Новий Рік, 19 січня – Водохрещя).)

1 ведуча. Відпочиваючи від землеробських робіт, наші пращури весело зустрічали Різдвяні свята, які тривали два тижні – від Різдва до Водохрещ.

2 ведуча. Давайте згадаємо, як це було, а допоможе нам цей чарівний календар.

(Звучить чарівна музика, на календарі написано: «6 січня – Свята вечеря»).

Розпочиналися Різдвяні свята 6 січня, коли уся родина збиралася на Святу вечерю. Господиня цього дня готувала 12 страв. А чи знаєте ви, хлопці і дівчата, які це були страви?

Гра «Так чи ні»

На вечерю готували:

- Кутю з маком. (Так).
- Солону рибу з червоним раком. (Так).
- Вареники з олією. (Так).
- Картопляні печеники. (Так).
- Гудзики смажені. (Ні).
- Тертяники, книдлі. (Так).
- Чорнослив у повидлі. (Так).
- Капусту, грибочки. (Так).
- Смачні огірочки. (Так).
- І подушки з часником. (Ні).

Молодці, мабуть, пампушки з часником. (Так).

- Хрін з червоним буряком. (Так).
- Голубці із перцем. (Так).
- Та все з щирим серцем!
- Ще салатів і приправ – (Так).
- Ось і всі дванадцять страв!

(Виконується пісня «А в печі пироги печуться»).

1 ведуча. Уся родина збиралася за святковим столом, вечеряли і чекали колядників. Чи чули ви, любі мої діти, про маленьких колядників? Колись давно в Україні їх було дуже багато. Коли наставали Різдвяні свята, маленькі колядники, піймавши чарівним неводом найяснішу зірку і викувавши у чарівній кузні срібні двіночки, вирушали в далеку дорогу. Зірка світила їм, щоб колядники не заблукали, не збилися з путі, бо несли вони людям радісну звістку.

2 ведуча. Срібні дзвіночки дзвеніли під вікнами і люди тішилися, що до них ідуть аж три празники в гості. А першим святом було Різдво Христове. Подивіться, на нашому календарі з'явилося 7 січня. І все, що бажали у цей святковий день маленькі колядники, неодмінно збувалося, бо слова їх були чарівними.

1 ведуча. А чи знаєте ви колядки?

(Діти колядують).

1). Нова радість стала,
Яка не бувала:
Зірка ясна над вертепом
Весь світ осіяла.
Де Ісус родився,
Там світ просвітився,
І чабани з ягнятком
Перед Божим дитятком
На коліна стають,
Царя-Бога вихваляють:
Ой ти, Царю, наш Царю,
Наш небесний Володарю,
Пошли, Боже, літа многі
Цього дому Господарю,
Щоб хліб родився,
Щоб і скот плодився,
Щоб і пан-господар
Нічим не журился.
2). Зі Святим Різдвом вітаємо,
Всім здоров'я бажаємо:
Господарю на воли,
Господині на квочки,
Хлопцям-дівчатам на гуляння,

Малим дітям забавляння.

2 ведуча. Хлопці та дівчата, подивіться на наш чарівний календар. 13 січня – Щедрий вечір або Маланка. Готували Щедру кутю. Звечора і до півночі обходили оселі щедрувальниці. Сьогодні нам щедрують дівчата.

Щедрик, щедрик, щедрівочка.

Прилетіла ластівочка,

Стала собі щебетати,

Господаря викликати:

Вийди, вийди, господарю,

Подивися на кошару.

Там овечки покотились.

А ягнички народились.

В тебе товар весь хороший,

Будеш мати мірку грошей,

Хоч не гроші, то полова,

В тебе жінка чорноброва.

Щедрик, щедрик, щедрівочка,

Прилетіла ластівочка.

2). Щедрик, щедрик, щедрівочко,

Йди з хати до хати.

Добрих друзів добрим словом,

Серцем привітати.

Щедрівочка щедрувала

Під віконце підбігала.

– Що, бабусю, напекла,

То нам – до вікна.

Не щипай, не ламай,

А по цілому давай.

2 ведуча. Два тижні від Різдва до Водохрещі (з 6 січня по 19 січня) серед молоді поширені ворожіння: «ім'я на цибулі», «ім'я з золотою

каблучкою», «гребінець», «кидання черевика», «спалювання нитки», «на бажання», «окликнути перехожого». А ми сьогодні проведемо «ворожіння на зерні».

1 ведуча. Також серед молоді були поширені ігри. Сьогодні ми проведемо гру «Зайчик»: рогача та коцюбу кладуть навхрест.

1-й хлопець стрибає, а всі інші співають:

Ой, на горі жито,
Сидить зайчик,
Він ніжками чеберяє.
Би я такі ніжки мала,
Я би ними чеберяла,
Як той зайчик-пострибайчик.
Ой, на горі гречка,
Сидить зайчик,
Він ніжками чеберяє,
Би я такі ніжки мала,
Я би ними чеберяла,
Як той зайчик-пострибайчик.
Ой, на горі просо,
Сидить зайчик,
Він ніжками чеберяє,
Би я такі ніжки мала,
Я би ними чеберяла,
Як той зайчик-пострибайчик.

1-й хлопець збивається і наступає на коцюбу.

2-й хлопець робить те саме, але перемагає і обирає дівчину, саджає її на коцюбу і робить коло на коцюбі.

(Звучить фонограма пісні «Їхав козак за Дунай»)

2 ведуча. Звертаємо увагу на чарівний календар і бачимо 14 січня – Старий Новий Рік або свято Василя. Зранку хлопці бігали від хати до хати.

Вони сіяли зерна по хатах і вітали всіх із Старим Новим Роком, або Святим Василем. Вважали, що зерна і слова, які примовляли хлопчики, були чарівними і приносили щастя.

Сієм, вієм, посіваєм,
 З Новим Роком вас вітаєм.
 Сієм зерном ваговим
 Добрим людям дорогим.
 Не з сівалок, а з долоні
 По підлозі, по ослоні
 Посіваєм вас у хаті –
 Будьте радісні й багаті!
 Сієм густо перехресним
 На добробут людям чесним
 Примовляєм з кожним кроком
 З Новим Роком! З Новим Роком!
 Сію, сію, повіваю,
 З Новим роком вас вітаю!
 Щоб родило із землі,
 Щоби хліб був на столі.
 Дай же, Боже, в добрий час,
 Щоб добро гостило в нас.
 І в коморі, і в стодолі
 Щоб всього було доволі,
 І не знали щоб розлуки
 Ваші діти і онуки.
 Дай же, Боже, в добрий час,
 Щоб добро гостило в нас.

1 ведуча. А зараз ми знову поворожимо на майбутнє
 «Шапка-ворожка».

1-а дівчина дістає шапку, в ній лежать цвях, підкова, олівець, гудзик, ложка). Зараз дізнаємося, ким буде майбутній чоловік!

2-а дівчина (тягне цвях): Чоловік чоботар.

1-а дівчина (тягне підкову).

«Конокрад!» - кричить хлопець. Всі сміються.

2-а дівчина (тягне олівець): То вже, напевне, писарем буде!

1-а дівчина (тягне ложку): Шинкар!

2-а дівчина (тягне гудзик).

Хлопець: Щаслива будеш – до Ізраїлю поїдеш!

1-а дівчина: Чого це я поїду до Ізраїлю?

Хлопець: Та чоловік кравець чи швець тобі дістанеться.

2 ведуча. А наш чарівний календар розкаже про наступне свято: 19 січня – Водохреща. 19 січня зранку люди йшли до річки або ставка. Там вони вирізали великого хреста з льоду. Приходив священик і освячував воду, люди набирали собі у глечики тієї води і берегли її цілий рік, бо це була вода, яка приносила здоров'я та красу.

Ось які були Різдвяні свята. Вони проходили радісно, весело, з танцями та піснями.

(Виконується весела українська пісня)

1 ведуча. Кожного року Різдвяні свята не обходяться без красуні ялинки, яку зазвичай ставлять і прикрашають у кожній хаті. Але сумно те, що на свята знищуються ялинки, які беруть участь в утворенні кисню, а отже і озонового шару, який захищає нашу планету від впливу ультрафіолетового проміння.

Досягти відчуття свята, радісного чекання новорічного дива можливо і без знищення сотень тисяч дерев. Адже куди краще і цікавіше прикрашати соснові та ялинкові гілки. Такі композиції отримали назву зимових букетів і здобувають симпатії дедалі більшої кількості людей.

2 ведуча. Ми закликаємо вас, діти:

Щоб ялинок не рубати,

Треба штучні купувати.
 Можна гілочку зірвати
 Та гарнесенько прибрати.
 І тоді такі ялинки
 Будуть також веселинки!

Не забувайте: наші ліси – це легені планети. Вирубуючи їх
 знищуємо Землю, шкодимо собі.

Хто ялинку не рубає,
 Той добру душу має!

1 ведуча. Приємно думати в Новорічні та Різдвяні свята, що збережені
 таким чином ялинки і сосни будуть рости на радість людям.

Ми сьогодні задуматись маєм,
 Що ми після себе на світі лишаєм.
 У воді відходи є, а в ґрунті – нітрати.
 Треба рідну землю скоріш рятувати.
 І щоб на білім світі не сталося біди,
 Шануймо ж ми природу усюди і завжди.

2 ведуча. Друзі! Запам'ятайте, що земля – не рабиня наша, а мати;
 сонце – не вітчим наш, а рідний батько. Ліси – наші брати, річки – сестри.
 Дощі, вітри, сніги мусять бути добрими господарями. Ну, а ми з вами повинні
 бути на своїй планеті не тимчасовими мешканцями, а мудрими господарями.

1 ведуча. Вітаємо вас з Різдвяними святами!
 Ми вам будем щедро бажати,
 Щоб добром засівалися серця ваші,
 Дзвінким сміхом повнилися оселі ваші!
 Щоб у добрім здоров'ї цей рік зустрічали
 До нас на розваги завжди поспішали!
 До нових зустрічей!

(Звучить мелодія української пісні)

ТЕАТРАЛІЗОВАНА ЮННАТІВСЬКА ВИСТАВА

«СВЯТО МИКОЛАЯ»

Мета:

- збагатити знання дітей про українські звичаї і свята;
- розвивати творчі здібності;
- виховувати любов до рідного краю і традицій народу.

Обладнання: костюми героїв, книги, подарунки.

Дієві особи: Святий Миколай, Янголи - 2, Чортики - 2, Хлопчики - 2, Баба Яга, Добра Фея, Злючки - 2, Сніжинки - 2.

Хід заходу.

1. Сцена. *(Звучить музика)*

Ведуча. Напередодні свята Святого Миколая, коли всі дітки чекають подарунків і свята. Янголи - помічники Миколая, записують в книги все про діток, щоб знати кому подарунок давати. В одну книгу записують добрі діла, а в другу – гріхи. Ось послухайте їх.

Янгол 1. Треба встигнути записати всі добрі справи могилівських дітей.

Янгол 2. Подивись на мою книгу гріхів, куди вже записувати.

Янгол 1. Може зразу підемо до класного керівника, хай все зразу про дітей розкаже?

Янгол 2. Про спізнення, бійки, погані оцінки? А кому ж будуть тоді подарунки ?

Янгол 1. Чемним, добрим, слухняним. *(гра «Скажи чесно»)*

2. Сцена

Ведуча: В цей час на Землю завітали із пекла два чортики. Подарунка їм теж хочеться, та в них свої справи. Робота - варити в котлах грішників, чи смажити їх на сковорідках. А що їм потрібно в цей час у Могилеві?

Чортик 1. Ой тут холодно, не те що в нас.

Чортик 2 Грішники закінчились, а їсти хочеться. Треба наловити їх тут із неслухняних дітей, ледарів та грубіянів.

Чортик 2. Так-так, бо якщо не знайдемо, нас самих засмажать на сковорідках у пеклі. *(виходять)*

3. Сцена

Ведуча. А ось два друга Тимура поспішають до школи і не підозрюють, що їх вибрали чортики.

Тимур 1. Поспішаємо до школи на свято.

Тимур 2. Ми ж заслужили подаруночки. *(обнялись і засміялись)*

Ведуча. Дивіться, а чортики вже почали полювання за хлопцями.

Тимур 1. Я був слухняний цілий рік, а ти друже – не дуже.

Чортик 1 *(Шепоче на вушко Тимуру 2)* Скажи йому, що він дурник.

Тимур 2. Тільки дурні були слухняні цілий рік!

Тимур 1. Що що, я дурник?

Чортик 2. Вдар його, вдар за образу.

Тимур 1. Я битись з тобою не буду, ми ж друзі!

Чортик 1. Ну хоч вщипни чи язик покажи!

Тимур 2. А чи є у нас в класі такі, що подарунок не отримують? *(говорять між собою)*

Чортик 2 Може серед цих дітей грішників знайдемо, бо Тимури не сваряться?

Чортики опитують дітей:

- Домашні завдання не виконуєш?
- Батьків не слухаєш?
- Дівчаток ображаєш?
- З хлопцями б'єшся?
- Вчителів не слухаєш?

Чортик 2. Ну кого ж нам забрати?

Тимур 1. Це чортики до нас прийшли.

Тимур 2. Так це вони нас до поганого підбурювали?

Тимур 1. Давайте їх виженемо і не будемо грішити.

(Всі учасники махають руками)

Ведуча. Не вдається у вас нічого. Як боротись з нечистою силою, моя бабуся розказувала, що в цьому вам допоможе хресне знамення. Ось так ! І вони щезнуть.

Чортики Ой, ой не робіть цього!

(всі перехрестили чортиків і вони зникли)

Сцена 4.

Ведуча: Діти а ви чекаєте Святого Миколая, вели себе чемно, навчались старанно, батькам допомагали ? Здається хтось іде? Може це він?

Баба Яга. Всім відомо яка я богиня зла. Полюблюю неслухняних малят-дурників, що в лісі можуть заблудитись. Мені Миколай подарунка не дасть.

Злючка 1. В мене теж гріхів багато – скільки я подружок розсварила, зустрічей зіпсувала.

Злючка 2. Приховати наші грішки нам допоможе Добра Фея. Я її запросила, нам треба тільки обманути її.

Баба Яга Як?

Злючка 1. Притворимось, що ми розкаялись і стали добрими.

Сцена 5.

Ведуча. А ось з'явилась Добра Фея.

Добра Фея. Хто мене викликав на допомогу?

Злючка 1. Хіба ж вона нам допоможе вона дуже слаба проти зла?

Добра Фея. Я дуже сильна добрими справами дітей і їх добрими серцями. *(звертається до учасників)* Ви ж усі добрі дітки? *(відповіді дітей)*

Злючка 2 Добра Фея, допоможи нам, бо Миколай нам дарунків не дасть.

Злючка 1. А нам так солоденького хочеться.

Баба Яга Ми ж добрі стали. То колись були злі. Допоможи нам отримати подаруночки.

Злючки разом. Так так, ми дуже слухняні, чемні і ласкаві.

Добра Фея. *(Звертається до керівника гуртка)* А як ви вважаєте? А ви дітки, що скажете?

Добра Фея Ох. Відчуваю брехнею пахне. Хтось обманює. Бо подаруночок хоче. А зараз я почаклую і виправлю зло. *(дістає лозину)* А ну, ставайте в коло злі і неслухняні, я почаклую. *(Фея по підлозі проводить навколо себе лозиною по колу, діти підстрибують)*

Баба Яга до Злючок. Щось мені перехотілось діточок їсти. Ап-чхи!

Злючки. Що це? Коронавірус! Тьфу, тьфу!

Добра Фея Може совість проснулась. Це вірус доброти.

Злючка 1. Не будеш бабусю м'яса їсти - станеш вегетаріанкою.

Сцена 5.

Ведуча. Відчуваєте діти, як стало легко і радісно, зла навколо стало менше. Може покличемо Святого Миколая, бо десь він забарився. Миколаю, помічник Божий, ти і в домі, ти і в полі, на небесах і на землі, заступись і збережи нас від всякого зла. *(діти повторюють за ведучою)*

Звучить музика, виходить Миколай.

Миколай Мир в господі, діти в добрі! Знаю, що мене чекали, повагу, любов і добро усім дарували! Янголи, чи всі гріхи могилян записали? Чи заслужили вони подарунки?

Янгол 1. Так.

Миколай. А що тут роблять Злючки і Бабуся Ягуся?

Злючка 1. Ми виправились, ми добрі. Допоможи нам солоденьким.

Баба Яга. Ти ж допомагаєш добрим, чесним, нужденним. А у мене ступа зламалась, немає на чому літати. Подаруй маленький БМВ бабусі.

Янгол 2. Що, тут тобі стіл замовлень?

Миколай. Не вірю вам! Вам ще треба виправлятися. В школі навчатись. Хоча б в Могилівській.

Янгол 1. Тут тільки злючок не вистачало, свої Баби Яги є!

Добра Фея. Прошу, Святий Миколаю, зроби так щоб у цій школі всі були здорові і щасливі. Щоб тут завжди були добро і правда і благодать божя!

Миколай. Зло викорінюю, щастя, здоров'я і добрих знань усім бажаю.
А що ви на свято приготували - вірші, танці, пісні?

1. Святий Миколай! Я тебе благаю,
пошли щастя й добру волю козацькому краю,
2. Дідусь і бабуся щоб були здорові
Татусь і мамуся – щоб були в любові!
3. Усім добрим діткам принеси гостинці.
І подаруй ласку усім сиротинцям.

4. Зимовий вечір впав на плечі,
Неначе казка все навкруг.
Біліє поле в темний вечір .
Біліє гай, діброва й луг.

5. Блищать сніжинки на наметах.
Іскриться сніг, біліє все.
А з неба у святкових шатах
Нам Миколай дари несе.

Миколай. Любі друзі, всіх вітаю і для всіх дарунок маю!